

Tutvustus Lucinda Rileylt

Kui Kate Howard Hodder & Stoughtonist palus, et ma kirjutaksin tutvustuse Rosamunde Pilcheri lühijuttude kogumikule, tundsin kohe erutust. See viis mu tagasi hili-
sesse teismeikka, mil ma sarnaselt paljude Suurbritannia ja kogu maailma naistega lugesin romaani *The Shell Seekers**.

See oli teedrajav romaan, sest tõstis laialdast populaar-
sust võitnud lembekirjanduse kõrgemale, realistlikumale tasemele, tutvustades meile mitte nii väga täiuslikku kan-
gelannat ja tema sageli konfliktset perekonda. Romaani keskmes on vanem naine, kelle ilu ja nooruse õitseag on jäänud minevikku, ja nüüd vaatab ta tagasi elatud elule, taustaks Pilcherile omased värvikad kirjeldused talle nii armsast Cornwallist, kus autor üles kasvas. Ja ometi pol-
nud see „kirjanduslik suurteos”, pigem kerget lugemis-
elamust pakkuv raamat laiale üldsusele, kes kärsitult selle lehti keerates põles uudishimust saada teada, mis juhtub järgmiseks. See oli meisterlikult kirja pandud kaasahaarav *jutustus* meeldejäävate tegelastega, keda ma mäletan tänase päevani. Kokkuvõtlikult võib öelda, et *The Shell Seekers*

* „Merikarbiotsijad”, tõlkinud Virve Krimm, Varrak 1995.

aitas sillutada teed paljudele minusarnastele naiskirjanikele, kelle teostes figureerib „lembeteema”, mis ei takista meid maalimast vastuolulisemat ja tõetruumat pilti kahekümnenda sajandi lõpu naisest. Minu kui noore ambitsioonika kirjaniku jaoks sai Rosamunde Pilcherist ja tema romaanist *The Shell Seekers* inspiratsiooniallikas.

Nagu ma ise, ei saanud ka Rosamunde kuulsaks üleöö. Ta avaldas oma esimese lühijutu üheksateistaastaselt sõja ajal, mil ta oli tegev WRNS-is, ja 1949. aastal ilmutas Mills & Boon tema esimese romaani pseudonüümi Jane Fraser all, mida ta kasutas kokku kümne romaani puhul, enne kui 1965. aastast alates hakkas kirjutama oma õige nime all. Kulus veel kakskümmend aastat ja kakskümmend kaks romaani, enne kui kuuekümnendale lähenev autor saavutas maailmakuulsuse teosega *The Shell Seekers*.

Kirjutamisele lisaks elas Rosamunde pikas ja õnnelikus abielus, millest sündis neli last. Nagu ta poeg Robin mulle rääkis, leidis tema ema oma laste jaoks alati aega – seda ajastul, mil peeti ikka veel loomulikuks, et laps „olgu nähtav, kuid mitte kuuldav”. Paljud Robini sõbrad, kes tema pool mängimas käisid, olevat soovinud, et Robini ema oleks ka nende ema – töötava nelja lapse emana pean ma seda ülimaks kiituseks.

Aastate jooksul on Rosamunde kirjutanud ka arvukalt lühijutte naisteajakirjadele ja osa neist on juba avaldatud kogumikes *The Blue Bedroom* ja *Flowers in the Rain*. Pärast seda, kui autor 2019. aastal kahjuks suri, veetis Felicity Bryan Associates kirjandusagentuuri tubli noor assistent Aoife Inman päevi British Librarys, et lehitseda läbi vanu ajakirju, lootuses avastada veel novelle, mis Rosamunde

oli kirjutanud valdavalt ajavahemikus 1976–1984. Mõned neist leiduvad käesolevas kogumikus.

Nii nagu iga Rosamunde Pilcheri teose puhul, olgu see siis romaan või lühijutt, ei suutnud ma lugema asudes seda enam käest panna. Ja nagu alati, sattusin ma juba paari lehekülje järel mõnele tema elulistest tõdemustest: „Kedagi armastades ... me mitte ei avasta täiuslikkust, vaid õpime vigu andeks andma.” Rosamundel oli ainulaadne oskus inimelu suuri tõesid vaid mõne targa sõnaga kokku võtta.

Neile teie hulgast, kes on juba tutvunud Rosamunde loominguga ja sellest vaimustunud, kujutavad kogumiku lühijutud endast teretulnud nauditavat meelelahutust, ja nende jaoks, kes teda veel ei tunne, on käesolev teos vaimustav uus kogemus, mis avab ukse Rosamunde'i kaasakiskuva jutustamisoskuse ja tema poolt otsekui võluväl loodud maailmade juurde. Nii, nagu on ajale vastu pidanud meie kõige kuulsamad naiskirjanikud, nagu Austen ja õed Brontëd, ennustan ma aegumatust ka Rosamunde Pilcheri kahekümnendal sajandil kirja pandud lugudele, lihtsalt seetõttu, et ta käsitles nii meisterlikult universaalseid teemasid, mis leiavad vastukaja kõigis naistes olenevata ajastust, milles nad elavad.

Lucinda Riley
september 2020

Keegi, kellele toetuda

Siis, kui kõik oli möödas, kui ta oli mehele selja keeranud ja minema kõndinud, jätnud ta kõnniteele seisma ja lahkujale järele vaatama, oli ta naasnud kontoris, pärastlõunased tööülesanded kuidagimoodi kaelast ära saanud, mingi ime läbi koju jõudnud ja sealt Sallyle helistanud.

Lõpuks ometi andis valitud number ühenduse. Ta kuulis Sally telefoni kahekordset helinat, nii kaugel Devoni tagamaadel. Ta palvetas: *Ole ometi kodus, palun ole ometi kodus.*

„Hallo!” Sally hääl, nii vaimustavalt lähedal ja selge. Rachaelil hakkas kohe parem. Ta naeratas, justkui Sally oleks võinud ta nägu näha, ja lootis, et naeratus leiab ehk kajastust ta hääles.

„Sally, see olen mina, Rachael.”

„Kullake! Kuidas sul läheb?”

„Hästi. Kuidas sul endal?”

„Vindun siin üksinduses. Andrew kadus määramatuks ajaks oma allveelaeva peale. Kardan, et nad sukeldusid mingi kohutava jäämäe alla selle põhja uurima.”

„Kuidas sulle meeldiks, kui keegi sulle seltsiks tuleks?”

„Väga meeldiks, kui tulija oled sina.”

„Mõtlesin, et ehk paariks nädalaks.”

„Suudan vaevalt uskuda! Tahad öelda, et sul õnnestub tõe poolest paariks nädalaks Londonist minema pääseda? Mida su töökohas sellest arvatakse?”

„Mul on töötamisest kõrini. Homme annan lahkumisavalduse. Nagunii oli see rohkem nagu ajutine koht. Ja mu toa selles korteris võtab minu äraoleku ajaks üle üks teine tüdruk.”

„Oo, sa poleks osanud öelda mulle midagi, mis mind veel rohkem rõõmustaks! Millal ma võin sind oodata?”

„Järgmise nädala reedel, kui see liiga vara pole.”

„Tulen sulle rongi peale vastu. Kullake ...” Sally kõhkles. „Siin on kohutavalt igav. Selles mõttes, et pole õieti muud peale minu ja maastiku ja ma olen ju päev otsa oma poes.”

„Just seda ma vajangi.”

Jälle väike paus, misjärel Sally küsis: „Kas midagi on halvasti?”

„Ei, mitte midagi.” Kuid Sally pidi varem või hiljem nagnii sellest kuulma. „Nojah, tegelikult on kõik halvasti. Küll ma saabudes räägin.”

„Tee seda,” ütles Sally. „Ja vahepeal hoolitse enda eest.”

Kümme pikka päeva hiljem oligi ta kohal. Rong sisenes väiksesse hämarasse jaama, perroon libises vagunite kõrvale. Ta nägi valgustatud silti: Duncoombe Halt; lipukesega jaamaülemat; aiakärul puuri kanadega. Ta tõusis, hiivas kohvri riulilt ja läks ukse juurde. Astus alla perroonile ja nägi Sallyt lähenemas. Ta pani kohvri maha ja Sally haaras ta oma sülelusse ja maailm polnudki enam nii must.

„Oo, kui armas on sind näha. Kas rongisõit oli väga kohutav või enam-vähem talutav?” Sally kandis teksaseid ja vihmamantlit ja kõrvu katvat villast mütsi, mis ulatus

ees kuni kulmudeni. Ta lõhnas vihma ja värsket õhu järele ja tema põsk tundus Rachaeli põse vastas jahe. „Tule, hakame minema.” Sallyl polnud kombeks raisata aega formaalsustele. Kohvri maast tõstnud, läks ta teed juhatades ees: perrooni mööda edasi, üle silla jaamatagusele platsile, kus ootas tema vana universaalauto. Udu oli läbiligundavalt niiske.

„Terve päeva sadas,” teatas Sally süütevõtit keerates, kui nad olid autosse istunud. Kojamehed vibasid esiklaasil, esituled puurisid tunneli tibutavasse pimedusse. „Hetkekski ei jätnud järele.”

„Londonis tuli samuti vihma.”

Tundus, nagu vihma oleks sadanud lakkamatult sellest hetkest saadik, kui ta Randalliga hüvasti jättis. Aga see vihm oli teistsugune kui siin maal. Samamoodi teistsugune, nagu õnnetuna üksi olemist Londonis ei saanud võrreldagi õnnetu olemisega Sally seltsis Devonis. Jaama selja taha jätnud, sõitsid nad läbi väikesest linnast ja olid juba mõne minutiga päris maal.

„Tänavune talv on olnud lihtsalt kohutav, nii külm ja märg. Aias on vaevalt mõni priimula ja mitte ainsatki sibulille ...”

Sally poole vaadates nägi Rachael ergast lapselikku profiili, mis ei paistnud aastatega üldse muutuvat, kandiist lõuga, saledat kaela. Sally oli Rachaeli nõbu, kümme aastat vanem, kuid talle õestki lähedasem. Kui Sally abiellus mereväe kaptenleitnant Andrew'ga, oli Rachael tema pruutneitsi; ja kui Rachael suureks sirgudes Londoni elama ja töötama kolis, sattus Sally vaimustusse: nüüd oli tal suurepärase ettekääne linna tulla, Rachaeliga lõunat

sööma ja Tate Gallerys ringi lonkima, kuni Andrew kaitseministeeriumis mingil suvalisel konverentsil viibis.

Just Sally ja Andrew' suhtumine Randall Clewe'i – viisakalt innukas, kuid ilmselgelt kahtlev – oli pannud Rachaeli korraks tagasi tõmbuma, et mees esimest korda kaine pilguga üle vaadata, püüdes näha teda justkui läbi Sally silmade. Sestpeale sai ta teadlikuks ka mehe puudustest, kuid oli endiselt temasse armunud. Kedagi armastada, kinnitas ta endale, ei tähenda mitte tema täiuslikkuse avastamist, vaid pigem puuduste andestamist. Seda mõtet sisendas ta endale peaaegu kolme aasta jooksul.

Kui nad kohtusid, oli Randall veel abielus ja kahe lapse isa; nüüd elas ta naisest lahus.

„Pole mõistlik abielumehega suhtesse astuda,“ oli Sally teda hoiatanud. „Saad ainult haiget. See teeb kõik liiga keeruliseks.“

„Aga see on ju nii tavaline,“ oli Rachael vastu vaielnud.

„Mitte sinusuguse naise jaoks. Sa oled liiga haavatav. Sina saad haiget.“

„Ma ei saa haiget, kui olukord on mulle teada.“

„Aga on see sulle siis teada?“

„Tä püüab saada lahutust.“

„Aga lapsed! Ja mis saab tema naisest?“

„Nad pole juba ammu koos õnnelikud. Randall on nii palju kodunt ära. Töö viib teda pidevalt välismaale ja naine paneb seda talle pahaks ...“

„Naine tunneb pigem üksildust ...“

„Igatahes saab ta oma lastega kokku.“

„Kui ta ära lahutab, kas ta abiellub siis sinuga?“

„Sellest me pole veel rääkinud.“

„Minu meelest sa raiskad oma elu.”

„See on minu elu.”

„Liiga väärtuslik raiskamiseks.”

„Nagu ma ütlesin, see on minu elu.”

See oligi nende ainus peaaegu tüli. Pärast toda vaidlust, milles kumbki tolligi järele ei andnud, ei rääkinud nad omavahel enam Randallist, vaid jätkasid, justkui nad poleks seda teemat kunagi puudutanud. Mõnikord, kui Andrew ja Sally Londonis käisid, läksid nad kõik koos õhtust sööma, alati mõnda Randalli valitud üle mõistuse kallisse restorani, kus Randall alati lausa nõudis, et tema maksab arve. Andrew'le käis see närvidele. Tema tagasihoidlikumad maitse-eelistused sobitusid hästi ta majanduslike võimaluste raamesse, kuid Andrew'l oli ta mehelik uhkus, nii tekkis õhustikus kerge pinge selle iga õhtusöögi lõpul korduva stseni tõttu, kus Randall, sigar läidetud ja brändiklaas tühjaks joodud, hirmuäratavale summale arve alaservas vaevalt pilgu heitnud, oma krediitkaardi lauale laksas ja tegi ettepaneku minna edasi mõnda ööklubisse.

Sally autos istudes ja kõike seda meenutades tõusis Randall kuju järsku Rachaeli silme ette. Mehe kaunis välimus, tema habemevee lõhn, pilk ta silmis, mis jälgis sind üle küünlavalguse kumas laua. Kogu keha haaranud igatsus mehe järele pani Rachaeli värisema. Kojamehed vibasid edasi-tagasi. Mitte kunagi enam, kordasid need. Mitte kunagi enam. Mitte kunagi enam.

Sally muudkui lobises, ta ei vajanud jutu jätkamiseks Rachaeli panust.

„... pood on tõeline õnnistus, mul on siis Andrew' äraoleku ajaks tegemist. Sa ikka tead, et ma pean poodi? Ma vist rääkisin sulle – rääkisin ju? –, et kraapisin kokku kõik oma säästud ja ostsin selle poe endiselt omanikult, ühelt naiselt. Käisin tal enne poe ülevõtmist veidi aega abiks, et hulgi ostmine ja raamatupidamine endale selgeks teha, ja nüüd paistab, et see polegi nii hirmus keeruline.”

Rachael surus Randalli kuju mõtteis tahtejõuga tagaplaanile, tõmbas sügavalt hinge ja küsis: „See on vist käsitööpood?”

„Jah, siinsamas Duncoombe'is. Talvel ostetakse vähe, aga suviti toimub plahvatuslik kasv.”

„Pean tulema ise vaatama.”

Kaugel ees võis näha juba väikese Tudleigh' küla tulesid. Tudleigh'st edasi laius tumeda laiguna nõmmraba ja küla kohal säras tuluke, mis paistis alla teele jalakasalu tagant. Seal asuski Sally maja, Andrew ja Sally olid ostnud selle viis aastat tagasi, kui Andrew sai lähetuse Plymouthi. Nad sõitsid mööda käänulist teed, kahel pool õlgkatusega majad, ja keerasid siis järsult märke tõusvale tanumale, mis viis nad sihtpunkti. Jalakad kaardusid tee kohale, valge värav oli lahti. Auto loksus rööpasse sõidetud juurdesõiduteel, ja seal seisis maja oma valgustatud eesuksega, nagu Sally selle jätnud oli.

Ta läks ust avama, kobas taskus võtmete järele, kuni Rachael oma kohvri tagaistmelt välja tiris. Nad sisenesid väiksesse sooja esikusse, mis lõhnas nostalgiliselt

parafiinilampide järele. Sally sulges nende järel ukse, pani tuled põlema ja läks ees puutrepist üles tillukesse, oksamustriga tapeedi ja kaldus laega külaliste magamistuppa.

„Nüüd sa tahad kindlasti kuuma vanni võtta. Tean, et igatsed kuuma vanni rohkem kui midagi muud.” Ta tõmbas kardinad ette. „Ja siis me joome midagi ja sööme kaminavalgel õhtust.” Aknale selja keeranud, silmitses ta esimest korda tähelepanelikult Rachaelit. „Sa oled kohutavalt kõhn. Oled vist kõvasti alla võtnud?”

„Polnud küll kavas. Aga kõik mu seelikud ja teksased on lootusetult suureks jäänud.”

„Küll ma su varsti kosuma panen,” teatas Sally otsustavalt. „Suurtes kogustes Devonshire’i koort. Sina sea ennast siin nüüd sisse ja mina lähen alla kartuleid koorima.”

Kui ta läinud oli, jäi Rachael keset tuba seisma, seljas reisis räsitud riided, järsku täiesti kurnatud. Ta hingas sügavalt sisse ja tõi välja hingates kuuldavale pika vabiseva ohke. Lahkumine oli juba möödanimik. Nüüd oli ta siin. Nüüd oli ta päriselt, lausa füüsiliselt Randallist eemaldunud. Ta avas mõne aja pärast mantlinööbid. Riputas mantli üles ja asus kohvrit lahti pakkima.

Kõrvetavkuum vann, puhtad riided. Sooja saanud ja ennast värskendanud, läks ta trepist alla ja leidis Sally elutoast, kus ta mühiseva kaminatule paistel telekat vaatas. Rachaeli ilmudes klõpsas Sally teleka kinni, naeratas Rachaelile ning nad läksid koos kööki õhtusöögi järele. Oli nii suppi kui ka liha-neerupirukat ja Sally avas pooleliitri veini pudeli.

„Ma ei tea, mida sellelt oodata. Meie peres ostab veini alati Andrew. Mina hangin veini Duncoombe'i alkoholi-poest ja müüja kinnitas, et see on tagasihoidlik, kuid samas üldse mitte vesine.” Ta tõmbas korgi võiduka liigutusega välja, aetas pudeli kandikule ja viis kogu laari elutuppa, kus nad istusid kahele poole kaminat tugitoolidesse, et maitsvad road nahka panna.

Alles siis, kui nad olid nõud kööki viinud ja jälle kamina ees istet võtnud, kohvitassid käes, võttis Sally üles Randalli teema. Ta ei teinud seda otse, lihtsalt ootas, kuni vestlusse tekkis paus, ja küsis siis hellal, teistmoodi toonil: „Kas tahad sellest kohe rääkida või alles hiljem?”

Rachael vastas ta pilgule. „Ma ei tea.”

„Ütlesid telefonis, et kõik on halvasti. Seoses Randalliga, on mul õigus?”

„Jah.”

„See lugu on nüüd läbi?”

„Jah.”

Sally ütles: „Mul on kahju. Mul on kahju sellepärast, et ma tean, kui palju ta sinu jaoks tähendas. Aga samas on mul hea meel.”

„Ta pole sulle kunagi meeldinud. Ei sulle ega Andrew'le.”

„Randalli sarmile oli võimatu vastu panna. Ta võis sellega kas või jäämäe üles sulatada. Aga meile tundus alati, et sinusuguse naise jaoks pole ta õige valik. Ta oli justkui liiga ... ütleksin, et liiga ideaalne. Kaaslane, kes suudab jagada sinuga vaid häid aegu. Pealegi veel abielus ...”

„Ta lahutas ära,” märkis Rachael kuivalt.

Sally silmad läksid pärani. „Lahutas? Millal?”

„Umbes üheksa kuu eest.”

„Sa mulle ei rääkinudki.”

„Ma ei rääkinud sulle, kuna teadsin, et niipea, kui sa lahutusest kuuled, hakkad ootama, et nüüd ta abiellub minuga. Ma ei tahtnud sulle tunnistada, et midagi polnud muutunud. Me jätkasime samas vaimus. Ja aeg muudkui läks. Ja mina ei tahtnud kuulda Andrew'd ütlemas: „Mis pagana mängu see mees õige mängib?””

„Ja mis pagana mängu ta siis mängis?”

„Ta oli ...” Rachael põimis sõrmed sooja kohvitassi ümber ja vaatas tulle. „Ta oli vaba. Mis oligi kõik, mida ta tahtis olla. Vaba tulema ja minema, vaba käima väljas ükskõik millise tüdrukuga. Vaba lendama Hong Kongi lõbutsema, ilma et miski teda kammitseks. Vaba viima igale poole oma lapsi, ilma et keegi esitaks ülearuseid küsimusi. Vaba ... lihtsalt olema see, kes ta on.”

„Ja sina olid nagunii alati olemas.”

„Oo jaa, mina olin alati olemas. Londonis. Saadaval, kui ta mind tahtis. Ja ometi ei lasknud ta mul ennast sellisena tunda. Iga kord, kui ma temaga välja läksin, oli see justkui mingi eriline tähtpäev. Iga kord, kui ta kusagilt naasis, külvas ta mind üle kingituste, armastuse ja vaimustunud jälle-nagemisrõõmuga. Juba ainuüksi Randalli seltskonnas viibimine pani mind tundma ennast elujõulise ja kaunina. Siis ma muutusin just selliseks, millisena tema mind alati nägi.”

„Kuid ta ei armastanud sind?”

„Oletan, et omal moel siiski armastas. Aga Sally, kolm aastat on pikk aeg. Me olime juba kõike teinud. Käinud

koos puhkamas, Gstaadis suusatamas ja Monte Carlos nädalalõppu veetmas. Ainult me oleksime nagu kogu aeg mingit mängu mänginud. See polnud päris elu. Sally, ma ei saanud ju lõputult mängida.”

„Kas sa ütlesid talle, et tahad abielluda?”

„Ei. Ja lõpuks ma polnudki selles enam kindel. Kuigi pärast lahutust ta ütles mulle, et me võiksime alustada kooselu – et ma koliksin tema korterisse. Ma peaaegu tegini seda. Oleksin väga tahtnud, aga siis hakkas mind kummitama kujutluspilt, kuidas ma ühel päeval jälle kohvri kokku pakin, et sealt välja kolida. Mis oleks olnud justkui see ülim alandus. Ehmatasin ära. Nii ma siis klammerdusin oma uhkuse külge ja säilitasin iseseisvuse.”

„Jumal tänatud,” ütles Sally.

„Kuni hakkasin umbes kuu aega tagasi viimaks aru saama, et meie suhtel pole tulevikku. Ei Randalli ega minu jaoks. Jõudsin otsusele, et kui see peab lõppema, pean see olema mina, kes lõpu teeb, sest tema ei teeks seda iialgi. Niisiis tol päeval, kui ma sulle helistasin, läksin ma temaga lõunale. Püüdsin talle kogu lõunasöögi aja selgeks teha, et olen jõudnud punkti, kust edasi minna enam ei saa. Aga tema ei mõistnud mu sõnu ega jäänud mu juttu uskuma. Me väljusime restoranist ja Randall hakkas mulle rääkima, et lendab Copenhagenisse, kuid on järgmisel nädalal jälle tagasi ja siis ta helistab mulle, ja mina ütlesin ainult: „Head aega, Randall.” Ta jäi lihtsalt vait ja vaatas mind, nagu ma oleksin hulluks läinud. Ma ütlesin uuesti „Head aega”. Ja nüüd ei öelnud ta enam midagi. Keerasin ringi ja kõndisin minema. Ega ole teda seitsaadik enam näinud.”